

— **Lukács Móricz munkái** jelentek meg e napokban a Kisfaludy-társaság kiadásában, 2 vaskos kötetben, a Franklin-társulat díszes kiállításában. Összegyűjtötte bevezetéssel és életrajzzal ellátta Gyulai Pál, a kit erre Lukács Móricz végrendeletileg felkért Greguss Ágosttal egyetemben. Lukács Móricz, a Kisfaludy-társaság egyik elnöke 10 000 frt alapítványt hagyott a Kisfaludy-társaságnak, s külön 2000 frtot elszórt dolgozatai összegyűjtésére és kiadására. 1881-ben bekövetkezett halálától mostanáig késett a kiadás, Greguss halála s Gyulai betegeskedése miatt. De bőven kárpótolja a késedelemért irodalmunkat az a szép életrajz, melylyel Gyulai Lukács Móricz emlékét megörökíti, a melyben b. e. barátját s elődjét a K. Társ. elnökségében, mint igazi „literary gentleman“-t jellemzi, a megszólalásig híven. Munkáinak I. kötete műfordításokat és tanulmányokat tartalmaz: epigrammákat a görög mithológiából; keleti gnómákat; Byron, Bulwer, Cervantes, Popa művei műfordításait. Tanulmányai a jog és társadalmi tudományok, történelem s nyelvészet köréből valók. A II. kötet hírlapi cikkeket, beszédeket és önéletrajzi töredékeket foglal magában. Hírlapi cikkei főkép az ágostai *Allgemeine Zeitung*ban jelentek meg, melynek 1843—44-ben rendes magyarországi levelezője volt, s a magyar viszonyok, nemzeti és alkotmányos törekvések korjellemző becses adalékai. A beszédek közt két nagyérdékű emlékbeszéd van: De Gerando Ágost francia író és az író meghitt barátja, a balvégzetű gróf Teleki László m. tud. akadémiai tagok felett. Ezekon kívül öt elnöki megnyitó beszéd a Kisfaludy-társaság közgyűlésein. Végül emlékezései (önéletrajzi töredék). Lukács Móricz ha nem volt is kiváló író, (ő maga is dilettánsnak tartotta magát) oly érdekes és ritka egyénisége volt közéletünknek, s irodalmi köreinknek, hogy méltó kegyelet illeti meg nemcsak a Kisfaludy-társaság részéről, a mely munkái kiadásával ily szépen róttá le iránta háláját, de a haza minden fia részéről, a ki egy ily eszményi élet erkölcsi értékét megbecsülni tudja. A két vaskos kötet ára 6 frt.

Folyóiratok.

— Az *Erdély* novemberi számát *Ugron János* alispánnak az udvarhely-megyei osztály alakuló gyűlésén tartott csinos beszéde nyitja meg. *Herrmann Antal* a néprajzi kataszter megcsinálását sürgeti a milleniumra. *Szádeczky Lajos* dr. az *Andrássy* havasokban tett nyári kirándulást írja le. *Téglás István* a *Petrozsény*nél levő *Szurdok* szorossal ismertet meg. *Herrmann Antal* az erdélyi kincses mondák feljegyzésére s a vele való közlésre intéz felszólítást. *Demeter Dénes* néhány néprajzi mondát közöl. *Irodalom*; *Egyesületi Élet* s pár kirándulás leírása rekeszti be a tartalmas füzetet.

— Az *Erdély* szept.—októberi száma az *Emke* érdemes főtitkárának, *Sándor József*nek, szenteli első lapjait. *Szabolcska Mihály* érdekes apróságokat ír le *Szász-Régen*ről, melynek rajzát dr. *Gidófalvy István* egészíti ki. *Gagy*

Samu a fogarasi havasokat és vidékét írja le. *Németh Gyula* dr. Szilágymegeye nevének hitelességét mutatja ki. *Scharl Vilmos* a tordai sósfürdőt ismerteti. A kézdi-polyáni „Venus-forrás“ méltatását is megtaláljuk e füzetben. A Sándor József arcképével s több illusztrációval díszített, tartalmas füzetet az E. K. E. központi és vidéki életéről szóló tudósítás, valamint néhány kirándulás (a Jézerhez, a perjei magasra) leírása rekeszti be.

— A *Budapesti Szemle* deczemberi füzetében *Hegedüs István* Janus Pannoniust méltatja, kinek több költeményét közli sikerült fordításban. *Szilasi Móricz* Setälä Emilnek az „Újabb nyelvtudományi módszerek“-ről írt cikkét fordítja le. *Thuri Jósef* az 1848—49. szerb felkelést ismerteti (bef.). *T. I. Alarcon Péter* „Botrány“ cz. regényének befejezését adja. *Radó Antal* Sahnáméből tesz közzé egy csinosan lefordított részletet. *Imre Sándor* befejező közleményében Petőfi és Leopardi közt von párhuzamot.

— Az *Akadémiai Értesítő* novemberi füzetében az oláhok és a lengyel alkotmány történetéből találunk mutatóanyagokat, melyek részint *Hunfalvy Pál* „Az oláhok története“ cz. művéből, részint *Hüppe-nek* „A lengyel alkotmány története“ cz. könyvéből vannak merítve. *Zichy Antal* gr. Széchenyi István ifjúkori leveleiről számol be. *Matlekovits Sándor* Magyarország államháztartásának történetét 1867—1893-ig adja főbb vonásaiban. *Pólya Jakab* a társadalmi kérdésekről tartott székfoglalójából nyújt kivonatot. *Beöthy Zsolt* az 1891/92. évi Péczely-féle regénypályázat eredményéről számol be. Folyóiratok szemléje; a m. tud. Akadémia jegyzőkönyvei.

— Az *Ethnographia* V. füzetében *Nagy Géza* a szkitháktól írt cikkét folytatja. *Dr. Wislocki Henrik* a fákra aggatott fogadalmi rongyokat a magyar néphitben ismerteti. *Kolumbán Samu* Lozsád és népe szokásait írja le. *Mátyás Lajos* a szigetvári néphitből közöl jellemző apróságokat. *Istvánffy Gyula* a felvidéki tót babonákat írja le. *Dr. Perl Soma* a magyaroknál régen meglévő nőrablásra hoz fel egy esetet. Irodalom; Apróságok következnek.

— Az 1848—49. *Történelmi Lapok* nov. 15-én megjelent 22. száma a Kolozsvárt létesítendő honvéd-menházról és a honvédek ellátásáról, valamint *Rónay Jácint* a szt. koronára vonatkozó naplójából közöl két cikket. A tárczában „*Sánta huszár*“ naplóját folytatja. *Dr. Vajda Emil* meleg hangon méltatja Komárom hőseit. A füzet végül az elhunyt honvédekről emlékezik meg s több a szabadságharcra vonatkozó adalékot ad.

— A *Protestáns-Szemle* 9. füzete folytatólagosan közli *Földváry Lászlónak* Szegedi Kis István-Tiszamelléken való működéséről írt jutalmazott pályaművét (bef.). *Stromp László* a sokat üldözött *Pilárik István* életét írja le. *Dr. Szlávik Mátyás* Boughi volt kultuszminister és jeles publiczista levele nyomán a rom. kath. egyházat és a mai Olaszországot ismerteti. A hazai és külföldi irodalom terjedelmes szemléje zárja be a füzetet.

— A *Protestáns Közlöny* nov. 29-i 48. száma *Horti István* nagy-bányai, később fogarasi és udvari pap és püspök négy levelét közli, melyeket ez 1668-ban írt *Teleki Mihály*hoz biblia és más egy ügyekben.

— A *Századok* nov. 15-i számában *Jakab Elek* új adatokkal világítja

meg Bocskay István életét. *Berzeviczy* Edmund negyedik közleményében a Tarkók XIV. XV. és XVI. századbéli hatalmi törekvéseit ismerteti, melyet kifejtettek. *Pór* Antal a déli szlávok történetéből írt tanulmányait fejezi be. *Lehoczky* Tivadar cigányaink történetéhez járul új adattal. A Történeti Irodalomban több történeti munkának ismertetésével találkozunk. A Tárca Horváth Árpádnak és Froude Jakabnak szentel néhány lapot. Új könyvek ismertetése; Repertorium, Vegyes Közlések, Történeti Könyvtár, Hivatalos Értesítő.

— Az *Egyetemes Philologiai Közöny* novemberi füzetében *Bartal* Antal folytatja a classicus és modern költészetben előforduló találkozások bemutatását. *Moravcsik* Géza Voltaire „Zaire“-járól szóló tanulmányát fejezi be. *Krausz* Sámuel dr. az ókori zsidó irodalom tanúsága szerint közli folytatólagosan a görög és latin hangok kiejtését. *Baróti* Lajos dr. Petőfi költeményeinek első kritikái kiadásáról cz. alatt az egyes költemények kihagyott variánsait adja. A füzet végül a hazai és külföldi philologiai irodalmat ismerteti.

— A *Földrajzi közlemények* VII. füzetében *Horváth* Zoltán a víznek a Kis-Kárpátok keleti oldalán gyakorolt munkáját írja le. *Hanusz* István „A nagy magyar Alföld“ cz. munkájából közöl mutatványt. Könyvészet; Rövid Közlemények. A VIII. füzetben *Bánó* József Észak Amerikában tett utazásaiból tesz közzé egy részletet „Guajira-Cartagena de las Indias“ czímen. *Tynayre* Abel Dahoméban szerzett élményeiből és gazdag tapasztalataiból tudósít. *György* Aladár Tyrrelnek Kanadában tett felfedező útjáról emlékezik meg. Társasági ülések; Rövid közlemények.

— Az *Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn* 9—10. számában *Kálmány* Lajos a gyermekijesztőknek és gyermekrablónak szereplését írja le a magyar néphagyományban. Dr. *Baróti* a vampirismusnak Dél-Magyarországban való történetéhez közöl adalékot. *Herrmann* A. a cigányok történetéhez sorol fel adatot. *Strausz* Adolf a bolgárok néporvosságát ismerteti Dr. *Krauss* S. Frigyes a Mátyás királyra és Geréb Péterre vonatkozó boszniai bolgár dalról szóló tanulmányát folytatja. *Fuchs* K. egy régi esküformát említ. *Mátyás* Lajos a solymári, szt. iváni és hidegkúti svábok néphitéből sorol fel jellemző részleteket. *Krauss* S. Frigyes folytatja a bolgár néphagyományokra vonatkozó nagy munkának ismertetését. *Zielinski* Kornél Vladislav a lengyel cigányok leszármazását mondja el ezek hagyománya szerint. *Herrmann* A. cirkenicai horvát népdalokat közöl, ugyanő József fhg. nyomán, egy cigány mondát is tesz közzé arról, hogy mint lett József király. Dr. *Versényi* György több népdalt számlál elő Körmöczbánya vidékéről. Dr. *Pápai* Károly alapos tanulmánya az ugorok típusát igyekszik pontosan körvonalazni.

Új könyvek.

Ágai Adolf. Vizen és szárazon. Útirajzok. I—II. köt. Budapest, 1895. 8° XL, 432, 442 l.

Akantisz Viktor. A klasszikus ó-kor legszebb hősmondái. Budapest, 1894. 8° 171 l.

Albert János, Ferencz József, Kriza János, Mózes András, Simén Domokos Inczeffi Domokos. Könyörgések és egyházi szent beszédek. Kolozsvár, 1895. n. 8° 111 l.

Árúforgalma a magyar korona országainak 1893. évről. Szerk. és kiadja az orsz. m. statisztikai hivatal. Budapest 1894. n. 4° 53, 133 l. — U. a. Magyar német szövegvel. U. o.

Benedek Elek. Magyar mese és mondavilág. I. köt. 1894. 8° 486 l. rajzokkal.

Bodnár Zsigmond. Az eszme-erő magyarázata. Budapest, 1894. n. 8° 105 l.

Böngérfi János Ezer esztendő története. Budapest, 1894. 8° 533 l.

Budenz József. Finn nyelvtan. III-ik kiadás. Átdolgozta Szinnyei József. Budapest, 1894. 8° 68 l.

Concha Győző. Politika. I. köt. Alkotmánytan. Budapest, 1894. n. 8° XII, 619 l.

Crisián János dr. Magyar-román kézi-szótár iskolai és magán használatra. Budapest, 1895. 8° 348 l.

Cserey József. A nevelés köréből. A játékról hajdan és most. Léva, 1895. k. 8° 41 l.

Csokonai versei. Kiadja Ferenczy József. I—II. Győr, 1894. 16° 78, 96 l. (Egyetemes könyvtár 69—71 l.)

Dárday Sándor. Igazságügyi törvénytar pótkötete. Betűrendes tárgymutatóval. Budapest, 1894. 8° 516, 62, 95, 152, 249, XII l.

Egyházi beszédek. Kolozsvár, 1895. 8° 92 l.

Elek Gyula. Tanító és tanítvány. Kolozsvár, 1894. k. 8° 78 l.

Elmélkedés a vallásról. Irta B. M. Budapest, 1894. 16° 60 l.

Emléköszedések a magyar tud. akadémia elhunyt tagjai fölött. VIII. köt. 5—7. sz. Budapest, 1894. 8°; 5. sz. *Vécsey* Tamás. Eml. *Wenzel* Gusztávról. 8°; 6. sz. *Margó* Tivadar: *Orven* Richardról. 48 l.; 7. sz. *Tóth* Lőrincz: *Vajkay* Károlyról.

Erdélyi Országgyűlési Emlékek. Monumenta comitialia regni Transylvaniae. Történeti bevezetésekkel. Szerk. *Szilágyi* Sándor. XVII. köt. 1679—1682. Budapest, 1894. 8° 491 l.

Eszterházy Sándor dr. Enyhébb irányzat a büntetőjogban. Kassa, 1894. 8° 37 l.

Fayer László dr. A magyar büntetőjog kézi könyve. I. rész. Bevezető rész és általános tanok. Budapest, 1895. 8° XII, 352 l.

Ferenczy József dr. Pulszky Ferencz életrajza. Pozsony, 1894. 8° 123 l. U. a. díszkiadás. U. o. n. 8° 110 l. (Kortársaink. Életrajzi vázlatok. Szerk. *Fésüs* György dr. 28—32. füzet.

Ferenczy József Jókai mint hirlapíró. Győr, 1894. 16° 31 l.

Ferenczy Zoltán. Modern könyvtárak szervezéséről. Budapest, 1895. n. 8° 22 l.

Fodor Ármin és *Márkus Dezső.* Polgári perrendtartás. Jegyzetekkel. Budapest, 1894. 16° 591 l.

- Galambos Kálmán.* A castiglionei angyal (Szent Alajos). Győr, k. 8° 239 l.
- Georgius de Hungaria* arithmetikája 1499-ből. *Szily Kálmán* és *Heller Ágost* rávonatközo jelentéseivel. Budapest, 1894. 8° X, 24 l.
- Gerando Antonina.* Hogyan lesz Magyarország? Kolozsvár, 1894. k. 8° 62 l.
- Hamvas József.* A szerkesztőségben. Dramolett 1 felv. Kolozsvár, 1894. 8° 35 l.
- Hatala Péter dr.* A felekezetenélküliség és a felekezeti kényszer. Budapest, 1894. 8° 15 l.
- Haugy Leo.* Szülők és nevelők könyve. Kalauz a gyermeknevelésre. Szatmár, 1894. k. 8° 90 l.
- Havass Rezső dr.* Budapest jelene és jövője közigazgatási szempontból. Budapest, 1894. 8° 15 l.
- Házassági jog,* magyar. Jegyzetekkel. *Mulling Konrád.* Budapest, 1894. 8° 53 l.
- Helységnévtára* a magyar korona országainak. Budapest, 1895. k. 4° 940 l.
- Hentaller Lajos.* A balavásári szüret. Budapest, 1894. 8° 157 l.
- — A szabadságharcz dalai. Budapest, 1895. 16° 198 l.
- — Petőfi mint köveetjelölt. Budapest, 1894. 8° 63 l.
- Holub S. és Köpesdy S.* Magyar-latin és latin-magyar szótár. 3-ik kiadás. Budapest, 1894. 8° 690, 628 l.
- Hornyik album.* A Hornyik emlék ünnepély alkalmából kiadta a »Kecskeméti Katona József kör« Szerk. *Kovács Pál dr.* Kecskemét, 1894. n. 8° 179 l.
- Horváth János.* Az 1867. évi kiegyezés. 2-ik kiadás. Bécs és Budapest 1894. 16° III, 323 l.
- Hugo Viktor.* Egy halálraítelt utolsó napjai. Ford. *Andor Imre.* Budapest, 1894. 8° 120 l.
- Jeles írók iskolái tára.* II. IX. XI. XIV. XLVI. füz. II. füz. *Shakespeare: Coriolanus.* Ford. *Petőfi Sándor.* Bev. ellátta *Névy László.* 4-ik kiadás. 156 l.
- IX. f. *Molière: A tudós nők.* Ford. *Arany László.* Magyarázta: *Greguss Ágost.* 2-ik jav. kiad. XI. *Arany János: Toldi.* Magyarázta: *Lehr Alb.* 10-ik kiadás. XIV. *Goethe: Hermann, u. Dorothea.* Magyarázta: *Weber Rudolf.* 3-ik kiadás 85 l. XLV. füz. *Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde.* Magyarázta: *Torkos L.*
- Kalár Károly.* Zeneelmélet. Budapest. 1894. 8° 56 l.
- Karácson Imre dr.* Szent Imre herczeg. Függetlenül a Szt. I.-ről szóló régi hymnusok. Győr, 1894. k. 8° 136 l.
- Kármán Pál.* Anyag és szerelem. Bölcsészeti-csillagászati tanulmány. Budapest, 1895. 8° 136 l.
- Kenessey Béla.* A biblia női alakjai. Budapest, 1894. 8° 44 képpel. 230 l
- Kiss Károly dr.* A sommás eljárás. Nagy-Kikinda, 1894. 8° 128 l.
- Kohn Dávid dr.* Adók reformjáról. Budapest, 1894. n. 8° 148 l.
- Kovács Gyula.* Az utolsó két egyházpolitikai javaslat. Budapest, 1894. 8° 67 l.

Kőrösi József és Thürring Gusztáv dr. Budapest fővárosa az 1891. évben a népleírás és népszámlálás eredményei. I köt. 7 tábl. Budapest, 1894. n. 8° 118 l.

Knorr Alajos. A sommás eljárás és fizetési meghagyás magyarázata. I. rész. Budapest, 1895. 8° 320 l.

Kolozsvári Kalauz. Szerkeszti és kiadja az E. K. E. kolozsmegyei osztálya. 19 képmelléklettel és Kolozsvár térképével. Kolozsvár, 1894. k. 8° 80 l.

Králik Lajos dr. A csódtörvény. Magyarázatokkal ellátva. Második átdolg. kiadás. Budapest, 1895. n. 8° 512 l.

Langl J. Képek a történelemhez. Műemlékek gyűjteménye. Budapest, 1894. n. 8° 120 l. 62 színny. képpel.

Lányi Bertalan. Útmutatás a sommás eljárásról és fizetési meghagyásokról szóló törvények gyakorlati alkalmazásáról. Budapest, 1894. 8° XXI, 248 l.

*Lukács Mór*icz munkái. Összegyűjtötte *Gyulai Pál*, kiadta a Kisfaludy-Társ. I—II. kötet. Budapest, 1894. n. 8° XLV, 449, 459 l.

Madách Imre. Az ember tragédiája. 11-ik kiadás. Budapest, 1895. 8° 229 l. Zichy Mihály 5 fényny. képével.

Magay Károly. A magyar telekkönyvi rendtartás, kapcsolatban az ingatlanokra vonatkozó végrehajtási eljárással. 2-ik kiadás. Karczag, 1894. 8° 562, VI l.

Mariska Vilmos dr. Az államgazdaságtan kézikönyve. Harmadik teljesen átdolg. kiadás. Budapest, 1895. n. 8° XII, 572 l.

Márki Sándor. Földrajz. I. füz. Európa. 3-ik kiadás. Budapest, 1895. 8° 124 l.

Matlekovics Sándor. Magyarország államháztartásának története. I—II. köt. és bevezető rész. Budapest 1894. n. 8° XII, 648 l.; XXII, 1079 és 101 l. Adatok. 4° XXIV, 455 l.

Mezőes Lajos. Eredeti egyházi beszédek. Új kiadás. Kolozsvár, 1894. n. 8° 207 l.

Mihályi Károly. Egyházi beszédek. Új kiadás. Kolozsvár, 1895. n. 8° 279 l.

Néptanítók zsebnaptára. 1894—95. Szerk. *Ember János*. Ungvár, 1894. 16° 154 l. és jegyzetek.

Gy. F.

Szaksosztályi Értesítő.

Szaksosztályunk f. é. decz. 11-én *Szamosy János* elnöklete alatt ülést tartván, gr. *Kuun Géza*: A magyarok első nyomai az Altai őshazában; és dr. *Balogh Arthúr*: A belga alkotmány-revizio cz. a tartottak felolvasást.